

שתיתי את החלב שאמא חלבה מהעז של השכן אבו-עלי

מאת עקיבא אלדר

בעיצומו של הקיץ, בשיאו של המר

אבק נגד ההתנתקות, ניגש איש בסתום לצעיד ארוך-שיער, בעל וקן מטופח ומדים של עורך דין שהיה בדרכו לבית המשפט במרכז באר שבע. במשך שעה ארוכה דיבר "הכתום" על לבו של הצעיר, שיחתום על עצומה נגד "גידוש יהודים". הפרקליט התגלה כאגוז קשה לפיצוח. אחרי וי' כוח ממושך על הצדדים המוריינים והמוסריים של המהלך, הוא הציג עצמו בפני פעיל הימין. "שמי אנואר אלי'הג'אנ' ואני מספר בדואי לא מוכר".

"היה חשוב לי להראות לו שערבי הוא לא חיה על שתיים", אומר אנואר. מי כמוהו מבין מה כוחו של סטריאוטיפ. לפני שנים מספר רכשו הוא ורעייתו ריזה בכניין חדש בכאר שבע. לדיי רה ממול נכנסה משפחה יהודית מרובת ילדים. "אמרת לאשתי שאכלנו אותה, הלך הכסף", מחייך אנואר. אבל, זה לא קרה, להיפך: "מאז הם הבייביסיטרים הקבועים של התאומים שלנו".

הוא אומר שאלמלא הסדרה, ספק גדול אם היה טורח להקשיב לבחור מהימין. "הסדרה" היא קורס להכשרת מנהי קבוצות בקונפליקט, שמי תקיים בשותפות על ידי הארגון הברזילאי "אג'יק" וארגון "קולות בנגב", שני ארגונים שעוסקים בדריקים והיכרות.

אחלמה פרץ, רעייתו של יו"ד מפלגה העבודה החדש, היא בת מחזור של אנר

אר בסדרה. שלושים פעמים הם נפגשו במהלך שנת הלימודים הקודמת, שבעה מאנשי שדרות עם מספר רומה של ברואים מהאזור. עד היום הם שומרים על קשר. היא זוכרת שאנאר שיתף בחוויה שלו את החברים מהסדרה. "גם המתנחל נחשף שם לאחד", היא אומרת. "מי יודע, אולי הוא גילה שהערבים הם בני אדם כמוהו, ושהם אפילו מוכנים להאזין למצוקות שלו".

היא עצמה לא נזקקה לסדרה כדי להגיע לת' גלית הזאת. פרץ מספרת, שאת המיעוט הערבי בישראל הכירה מקרוב שנים רבות קודם שהכירה את בעלה. התפישה שלהם כבני אדם שווים ער' צבה כמעט מיום הולדתה. "בית הורי היה באזור בית החולים וולפסון בחולון, בין פרדסים, כרמי זיתים ובתים של ערבים שלא נטשו במלחמת השחרור. שתיתי את החלב שאמא חלבה מהעז של השכן אבו-עלי. הבן שלו היה מדליק מפעם לפעם את פתיליית השבת שלנו שכבתה".

בשנות השמונים המוקדמות, כשעמיר פרץ היה ראש מועצה מקומית של עיירת פיתוח ימ' גית, הם אירחו לעתים קרובות בביתם תלמידי תיכון מטייבה שהיו אורחי התיכון המקומי. היא מספרת שרבים מאנשי שדרות הסתייגו מהברית החדשה בין ילדי הנגב היהודים לילדים הערבים מהמשולש.

היא עמדה לצדו של בעלה גם בפעילות בתנועת "שמש" - שכנים מדברים שלום. "יצ' רנו קשר עם אנשי הינדך ותקשורת מרצועת עזה וביחד רקמנו מיזמים משותפים בין קבוצות

שונות של מבוגרים וילדים. הם התארוזו אצלנו ואנחנו אצלם".

היחס החיובי, האופטימי לע'

רבים, הוא טבע שני במשפחת פרץ. אחלמה מספרת שגיסתה, רליה פרץ, מנהלת את בית הספר הדרלשוני בשכונת הקטמונים בירושלים, שבו ילדים יהודים, מוסלמים ונוצרים חוגגים את החגים של שלוש הדתות. בהשראת החוויה שלה בסדרה היא החלה להפעיל באחרונה מפג' שים דומים במרכז הקדם אקדמי במכללת ספיר, שם היא משמשת סגנית מנהל. גם המנחים הם יהודים וערבים, בוגרי סדנת "קולות בנגב".

אחלמה לא הצטרפה לסדרה כדי לברר לעצ' מה את זהותה. "אני חיה מאז ומתמיד בשלום עם הזהות שלי", היא אומרת ומוסיפה: "אם הצלחנו של עמיר להגיע לצמרת וזקפת את גבם של בני עדות המזרח, אני רואה בכך ערך מוסף". לדבי ריה, הרצון להכיר את השונות ולכבד אותה הוא שמשך אותה למפגשים עם הברזילים. יותר מכל נגע ללכה מצבן של הנשים הברזיליות בחבורה, ש"למרות היותן נשים משכילות, מצליחות ור' עתניות, הן מתלבטות בין מסורת שלעיתים נר' גרת את תפישת העולם ואת אורח החיים שלהן וזקוקות מאוד להעצמה".

"הקוטביות בחברה שלנו המריצה אותי לברר אם ניתן למצוא את המבדיל והמפריד ואת המוכ' נה המשותף בין אוכלוסיות שונות. רציתי לברוק אם אני יכולה לתרום משדו לניסיון לגשר ביני"

הן". התגלית המעניינת ביותר שהיא נוצרת מס' דרת המפגשים היא, לדבריה, "סיהודים וערבים, אשכנזים וספרדים, נשים ונברים, חיים במעגל קסמים של פחדים אלה מאלה. החרדה מהאחד היא אצל כולם אותה חרדה. החברים גילו לפתע, שזה שמצטייר בעיניהם במשך שנים כאויב בע' צם חרד מהם לא פחות ממה שהם חרדים מפניו. תהליך החסיפה ההדדי והניסיון לבנות ביחד גשר סייע לכולם לפרק את החרדות".

מרכזת הסדנאות, הקיבוצניקית שרון

לשם-דינגר, הנחתה בשנה האחרונה מפגשים בין המיועדים לפינוי מגוש קטיף לבין אנשי שמאל, היא מתכננת מפגשים דומים בין קבוצות קוט' ביות אחרות בחברה. היא זוכרת היטב את המפגש הראשון בין היהודים משדרות לבין הערבים מה' כפרים הברזיליים. היא מספרת, שהם שיתפו אלה את אלה בחוויות של אפליה על רקע לאומי, ערתי ומגדרי. במפגשים הבאים תיאר כל אחד מהם אירוע שבו הוא עצמו גרם לאחד להדגיש מופלה לרעה. רוקייה מרווק אבו-דקייק, שהנח' תה את הסדרה, משתבחת באינטימיות שנוצרה בתוך הקבוצה. היא חשה, שכל אחד ואחת מהמ' שתתפים הצליחו להתבונן בתוך עצמם ולמצוא גם את החלקים שקשה לחיות אתם.

רוקייה, ילידת הכפר ערערה, בוי

גרת אוניברסיטת בראילן ונשואה לברזילי מה' נגב, מאמינה, שמפגשים ישירים אפשרו לחברה

תצלומים: לימור אדרי

פריץ. "יצרנו קשר עם אנשי חינוך ותקשורת מרצועת עזה. הם התארחו אצלנו ואנחנו אצלם"

תה, הוא אומר, "לצד הערבי שלי כיוצא מרוקו" והתאהב בזהות החדשה. "הרגשתי שמחסום פסיי כולוגי הולך ונשבר בתוכי. פתאום גיליתי שאני מבין ערבית פלשתינית, לא רק ערבית מרוקאית. כל החברה המזרחים בקבוצה ראו שאפשר להיות גאים בזהות המזרחית שלהם."

אנואר אומר, שהוא לא בא לסדנה כדי לביקש מהיהודים להזדהות אתו; די לו בכך, שחברי הקבוצה היהודים, שלרובם זה היה המפגש הקרוב הראשון עם ערבי, התחילו להבחין בקיומו. "אני חי כאן", הוא אומר, "וכל מה שאני רוצה הוא להיות חלק מהפתרון ולא חלק מהבעיה."

הישראלית-היהודית להתחבר לכאב של ערביי ישראל "השקופים". היא מקווה, שמשם הדרך להתחבר לחברה הפלשתינית בשטחים תהיה קצרה יותר. היא מסבירה, שבסדנה מקפידים לשבת במעגל כי כך כולם שווים ואיש אינו יכול לדעת איפה הקשר מתחיל והיכן הוא נגמר.

מוטי גיגי, יליד שדרות, מנהל "קולות בנגב" שהיה בן זוגה של רוקייה להנחית הסדנה בשנה האחרונה, ציין, שהשיח הערבי בקבוצה דחק הצדה את השיח הלאומי. "הערבים החלו להזדהות עם המזרחים ועם העוולות שנגרמו להם על ידי החברה האשכנזית". הוא עצמו התוודע באמצעות